

Het mag duidelijk zijn na 7 studies in openbaring dat het boek doorspekt is met symbolische taal die op meerdere manieren zijn te interpreteren. We moeten dan ook altijd terughoudend zijn in wat deze symbolen precies betekenen en ons verre houden van stellige posities in te nemen of elkaar de les te lezen over onze interpretatie van de symboliek. Belangrijk is om nauwkeurig te lezen en vooral proberen de tekst te laten spreken. Het boek openbaring is diepgeworteld in de symbolische taal van het Oude Testament. Een tweede kenmerk is dat het zichzelf veel herhaalt, alsof de visioenen een verduidelijking zijn van elkaar of een spiegelverhaal vertellen. Zo ook in hoofdstuk 12. Als onderdeel van de 7 bazuinen vormt het een spiegelverhaal van de laatste twee bazuinen, alsof het een ander perspectief wil geven.

Hoofdstuk 12 kan opgesplitst worden op de volgende manier:

- 1-6 De vrouw en de draak.
- 7-12 De draak uit de hemel geworpen
- 13-18 De vrouw en de draak.

Een indrukwekkend teken (1-6)

Hoofdstuk 12 begint met een indrukwekkend teken in de hemel: “[een vrouw, bekleed met de zon, met de maan onder haar voeten en een krans van twaalf sterren op haar hoofd.](#)” Hier komen we al een eerste verwijzing naar het Oude Testament tegen. De zon, de maan en de 12 sterren moeten ons herinneren aan het verhaal van Jozef:

“Opnieuw kreeg hij een droom die hij aan zijn broers vertelde. 'Ik heb alweer een droom gehad,' zei hij. 'Nu bogen de zon, de maan en elf sterren zich voor mij neer.' Toen hij dit aan zijn vader en zijn broers vertelde, wees zijn vader hem terecht: 'Zeg, wat is dat voor een droom! Moeten ik, je moeder en je broers ons soms voor jou komen neerbuigen?’”

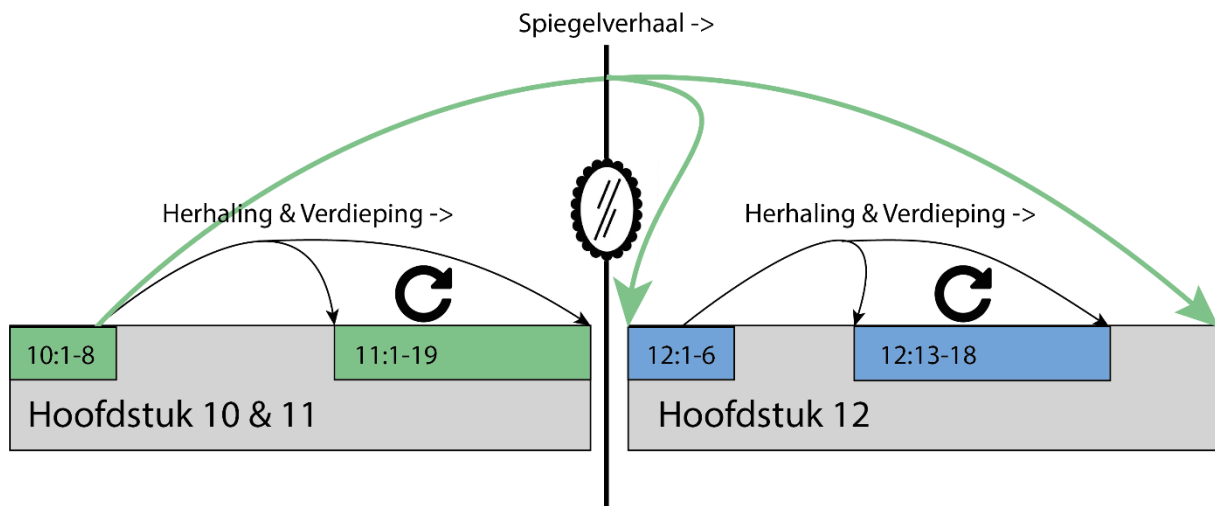
Jakob, Rachel en hun 12 zonen, we lijken hier te maken te krijgen met een afbeelding van het volk Israël. Gods volk wordt hier gezien als een “indrukwekkend teken”. We hebben eerder ook iets “indrukwekkend” of “machtig” gezien. Hoofdstuk 10 begint met de aankondiging dat er “[een andere machtige engel uit de hemel neerdaalt](#)” (hoofdstuk 10:1). Al de andere engelen worden **gewoon** aangekondigd, maar deze engel wordt gekenmerkt als een **machtige** engel. Vergelijk zijn beschrijving maar eens met die van de vrouw, beiden gebruiken ze hemelse fenomenen om zich mee te bekleden, zon, wolken, regenboog, vuur en sterren. Tegelijkertijd met de laatste bazuin en deze engel wordt de aankondiging gedaan: “[Gods geheim \(zal\) werkelijkheid worden, zoals hij zijn dienaren, de profeten, heeft beloofd.](#)” (hoofdstuk 10:7) Even later wordt dit herhaald, alsof het verduidelijkt wordt met de woorden: “[Toen blies de zevende engel op zijn bazuin. In de hemel klonken luide stemmen, die zeiden: 'Nu begint de heerschappij van onze Heer over de wereld, en die van zijn messias. Hij zal heersen tot in eeuwigheid.'](#)”

De zevende bazuin is een vooraankondiging van de heerschappij van de messias. Hoofdstuk 12 begint die vooraankondiging uit te diepen.

Halverwege hoofdstuk 12 krijg je plotseling dezelfde aankondiging als die werd gemaakt bij de zevende bazuin in hoofdstuk 11: “[Toen hoorde ik een luide stem in de hemel zeggen: 'Nu zijn de redding, de macht en het koningschap van onze God werkelijkheid geworden, en de heerschappij van zijn messias.'](#)” (hoofdstuk 12:10)

We hebben dan ook in hoofdstuk 12 te maken met een spiegelverhaal van de voorgaande twee hoofdstukken. Hoofdstuk 12 gaat hetzelfde vertellen maar vanuit een ander perspectief. In hoofdstuk 11 kom je dezelfde tijdspanne tegen als later in hoofdstuk 12: de 1260 dagen en zo zijn er nog meer koppelingen tussen de voorgaande hoofdstukken en dit hoofdstuk. Hoe zal de vrouw die zwanger is en het uitschreeuwt van de barensweeën aan de draak ontsnappen en de vooraankondiging van de macht en koningschap van God werkelijkheid laten worden?

Schematisch kun je het spiegelverhaal zo bezien:

Dit lijkt het patroon te zijn hoe het boek Openbaring in z'n geheel is geschreven. Constant herhalen met een uitvergroting en een spiegelverhaal daaropvolgend. Je komt dan ook veel tekstelementen, symbolen en kenmerken tegen die je al een keer eerder hebt gelezen.

Terug naar het eerste gedeelte van hoofdstuk 12, de verzen 1-6. Het wordt vrij snel duidelijk dat de zoon die de vrouw uiteindelijk baart, de messias Jezus Christus is. Op een bijzondere manier wordt hij gekenmerkt in vers 5: "een zoon, die alle volken met een ijzeren herdersstaf zal hoeden". We zijn dit beeld van een ijzeren herdersstaf eerder tegen gekomen in hoofdstuk 2:27. Het is dan alleen een belofte die wordt gegeven aan diegenen die "overwint en mij navolgt tot het einde" (vers 26). Deze zoon, deze messias, deze christus, zal alle volken als een herder hoeden, maar wel met de autoriteit, macht en kracht van het ijzer.

De draak die voor de vrouw staat terwijl ze de zoon ter wereld brengt, wordt beschreven als een tweede teken (let wel geen indrukwekkend teken): een grote vuurrode draak, met zeven koppen en tien horens en zeven kronen. Het is de eerste keer in Openbaring dat we deze draak tegenkomen. Vanuit Openbaring zelf kun je nu dus nog niet weten wie dat is. Het is duidelijk dat het een tegenstander is van de vrouw en haar nageslacht. Dit doet ons herinneren aan een oude profetie in Genesis 3:15 "Vijandschap sticht ik tussen jou en de vrouw, tussen jouw nageslacht en het hare, zij verbrijzelen je kop, jij bijt hen in de hiel." Even verderop in hoofdstuk 12 wordt deze link bevestigd: "Hij is de slang van weleer, die duivel of Satan wordt genoemd en die de hele wereld misleidt." (vers 9)

In Openbaring 17:9 komen we ditzelfde beest weer tegen. Interessant genoeg bevindt de draak zich in de woestijn en heeft hij een vrouw op zich zitten (de vrouw in hoofdstuk 12 vlucht de woestijn in, kunnen we hier met dezelfde vrouw te maken hebben?) Hier wordt uitgelegd dat de 7 koppen, 7 heuvelen en 7 koningen zijn. Dit beest staat symbool voor een aardse macht die tegelijkertijd zichzelf overstijgt en een hemelse macht voorstelt. Hetzelfde komen we tegen in Ezechiël 28:11-19. Daar wordt gesproken over de koning van Tyrus, maar terwijl de tekst voortgaat krijg je de indruk dat het niet meer over de koning Tyrus gaat, maar dat er een beeld wordt gegeven van iets dat hem overstijgt. De koning van Tyrus, als daadwerkelijk bestaande macht, komt symbool te staan voor die oude onrechtvaardige macht. Ten tijde van Johannes werden de Romeinen gezien als die zevenkoppige draak, tegelijkertijd staan ze symbool voor die aloude sluwe slang.

Gelukkig wordt de vrouw en de zoon gered van de draak. De zoon wordt naar de hemel gevoerd en de vrouw vlucht de woestijn in. Ze is daar 1260 dagen veilig. Zie het kader voor de traditionele uitleg, hierbij mag opgemerkt worden dat het boek openbaring tegelijkertijd betekenis had voor de lezers van die tijd en dat zij wellicht de 1260 dagen, als letterlijke dagen zagen of juist een verwijzing naar het symbolisch getal 3,5 die we eerder zagen in hoofdstuk 11.

In het Adventisme worden de 1260 dagen gezien als 1260 jaar. Deze 1260 jaar zou beginnen in 538 n. Chr en eindigen in 1789. In 538 zouden de wereldlijke Romeinse macht samenvloeien met de Romeinse kerkelijke macht (het Pausdom) en deze kwam tot een eind in 1798 toen één van de generaals van Napoleon de toenmalige Paus gevangen zette. In 538 doopte Justinianus het heidens Romeinse rijk om in het heilig Romeinse rijk.

Samen overleggen

1. Die ijzeren herdersstaf, welk gevoel krijgt u daarbij? In hoofdstuk 2 zouden wij die staf ook krijgen. Zit u daar op te wachten?
2. De beelden die Johannes gebruikt zijn heel grafisch en best angstaanjagend. Waarom denk je dat hij dat doet? Kunnen die grafische beschrijvingen tot doel hebben om de heerschappij van de Messias te benadrukken? Of hebben ze juist het tegenovergestelde effect?
3. Als de hoer op de draak in Openbaring 17 en de vrouw in de woestijn van hoofdstuk 12, dezelfde zijn, wat zou dat kunnen zeggen over de ontwikkeling van Gods volk? Kan het als een waarschuwing zijn, ook voor onszelf?

Een korte geschiedenisles (7-12)

We lijken even een sprong in de tijd te maken. Het verhaal van de draak en de vrouw wordt even met rust gelaten en we gaan terug in de tijd. Hoewel vers 7 begint met het woord "toen", wat een chronologie aan lijkt te duiden. Mag het ondertussen duidelijk zijn geworden dat "toen" in openbaring niet noodzakelijkerwijs een chronologie aangeeft, maar eerder een verbindingswoord is.

Het lijkt of hier uitleg wordt gegeven aan waar de draak vandaan komt. Let wel, we zijn hem nog niet eerder tegengekomen in het boek Openbaring. Hij is het resultaat van een oorlog in de hemel, waar engelen met engelen hebben gevochten. Hoewel de draak en zijn engelen tegenstand boden, verloren ze toch en werden ze verbannen naar de aarde. De herkomst van de symbolische draak is verduidelijkt, het is de oude tegenstander van God en blijkbaar de "aanklager van onze broeders en zusters" (vers 10). De arme vrouw uit het voorgaande stuk, heeft een gedegen tegenstander voor zich staan.

Toch is dit geen geschiedenisles van verslagenheid. In hoofdstuk 6 komen we een groep zielen tegen die zich bevinden aan de voet van het altaar (hoofdstuk 6:9). Dit waren de mensen "die geslacht waren omdat ze over God hadden gesproken en vanwege hun getuigenis". En ze vragen zich af wanneer toch de mensen die op aarde wonen eindelijk eens worden gestraft voor wat ze hen hebben aangedaan. En hier komen we een stem tegen die aankondigt dat de aanklager eindelijk ten val is gebracht. De aanklager van degenen die "niet aan het leven gehecht waren en hun dood hebben aanvaard." De martelaren onder het altaar worden eindelijk gewroken.

Terugverwijzend naar de hoofdstukken hiervoor, mogen de martelaren onder het altaar in de hemel "en allen die daar wonen" (vers 12) juichen, want hij en zijn trawanten zijn ten val gebracht. Maar met die blijdschap gaat er meteen een waarschuwing uit: "Maar wee de aarde en de zee: de duivel is naar jullie afgedaald! Hij is woedend, want hij weet dat hij geen tijd te verliezen heeft."

In vers 4 word gesproken over hoe de draak met zijn staart een derde van de sterren uit de hemel smijt. Veelal wordt dit uitgelegd als zijnde een derde van de hemelse engelen die op de aarde zijn geworpen samen met Satan. Toch is een andere lezing ook mogelijk. In hoofdstuk 6 vragen de martelaren zich af wanneer de mensen op de aarde worden gestraft voor wat ze hen hebben aangedaan. Vervolgens kom je bij de bazuinen tegen dat iedere keer maar een derde de straffen ondergaan. Kan het zijn dat het hier gaat om dezelfde "een derde" als die de draak met zich meeneemt?

Samen overleggen

1. Hier wordt gesproken over martelaren, kent u mensen die zichzelf als martelaar zien? Kent u verhalen over martelaren? Wat doet dat met u?
2. Er wordt gejuicht in de hemel voor de val van de draak. De hemel lijkt gezind te zijn op wraak. Hoe verenig je dat met Jezus opdracht om je vijanden lief te hebben?
3. Kunt u dingen om u heen zien waar je vanaf kunt leiden dat de duivel is afgedaald en woedend rond gaat?

De vrouw en de draak, deel 2 (13-18)

We zijn weer terug bij het eerste verhaal. Het lijkt een herhaling van wat we in de verzen 1-6 hadden gelezen. Toch wordt er dit keer iets meer details gegeven.

Nu we weten waar de draak vandaan komt, wie de vrouw is en wie haar haar zoon is, krijgen we wat meer details te verwerken. Daar moet wel bij opgemerkt worden dat de details ons weer aan eerdere hoofdstukken doen denken, maar dan als spiegelverhaal.

De vrouw krijgt plotseling twee vleugels van een adelaar. Stond in vers 6 nog dat de vrouw zelf wegvluchtte naar de woestijn, wordt hier gezegd dat ze dat kon vanwege de vleugels die haar gegeven worden door een adelaar. We zijn die adelaar al eerder tegengekomen in openbaring. Rond de troon in 4:7 is één van de vier dieren die "leek een vliegende adelaar". De beschrijving die daarna volgt in 4:8, maakt duidelijk dat het hier gaat om cherubs, of hemelse wezens. De vrouw wordt dus met behulp van de hemel gered van de draak. En dit keer voor "een tijd en twee tijden en een halve tijd" oftewel 3,5, oftewel 1260 dagen uit vers 6. Deze twee tijdsperiodes zijn we ook eerder tegengekomen. In hoofdstuk 11 staat dat de twee getuigen 1260 dagen zullen profeteren waarna ze door "het beest dat uit de onderaardse diepte opstijgt" (vers 7) worden gedood. De bescherming van de twee getuigen duurde 1260 dagen (niemand kon hen aanvallen) net zoals de bescherming van de vrouw 1260 dagen duurt.

Een laatste wanhoopsdaad doet de draak nog: hij spuugt water als een rivier achter de vrouw aan, maar de aarde komt haar te hulp. Ze slokt al het water op. De draak vertrekt woedend om oorlog te voeren met "de rest van haar nageslacht, met allen die zich aan Gods geboden houden en bij het getuigenis van Jezus blijven." (vers 17) De strijd is nog niet gestreden, hoewel de vrouw voorlopig veilig is, krijgen nu degenen die getrouw zijn aan haar zoon het te verduren.

Een terugkerend thema is dit getuigenis. De zielen onder het altaar in de hemel hadden het. De twee profeten worden vermoord vanwege het getuigenis. De broeders en zusters die werden aangeklaagd hebben het overwonnen vanwege hun getuigenis. Getuigen van Jezus Christus is blijkbaar niet zonder gevaar en toch wordt het gezien als een kenmerk van Gods volk. De eerste christenen ervoeren dit aan den lijve en putte hopelijk kracht uit deze cryptische beschrijving van Johannes.

Samen overleggen

1. Welk getuigenis kunt u geven over uw geloof? Hoe belangrijk vindt u dat?
2. In het boek Openbaring komen een hoop getallen voor. Hoe belangrijk is het dat u precies weet hoe deze te moeten interpreteren? Of is het genoeg om te weten dat God zijn mensen beschermt en op zijn tijd tot handelen overgaat?
3. Hoewel het verhaal veel angstaanjagende beelden kent, was het Johannes bedoeling wel om een hart onder de riem te steken. Kun je dat hier ook zien in dit hoofdstuk? Zo ja, waar en hoe?

Een laatste opmerking

Het boek Openbaring kan enkel goed begrepen worden als men de referenties ziet die gemaakt worden naar de oudtestamentische verhalen. Tevens is het belangrijk om je continue af te vragen: "Heb ik dit eerder ergens gelezen?" Je zult dan zien dat Johannes een bijzonder nauwkeurig en ingewikkeld web creëert waarbij je makkelijk je weg kunt kwijtraken. Maar in plaats van alles in een chronologische volgorde proberen te plaatsen kun je het ook zien dat Johannes iedere keer een uitverdieping krijgt van wat hij eerder heeft gezien. Het beschrijft iedere keer hetzelfde, maar vanuit een ander perspectief en met meer diepgang.

De boodschap blijft iedere keer hetzelfde. Hoewel je nu de verdrukking voelt of de tegenslag, houdt hoop want uiteindelijk zal je overwinnaars zijn. Een boodschap die we door alle eeuwen heen mogen uitdragen aan iedereen die zich in de verdrukking voelt.